

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 155/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **BARTRANZ, s. r. o.**, IČO 36 181 153, Buzica 331, zastúpenej JUDr. Agátou Ševčovičovou, advokátkou, Masarykova 3, Košice, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/594/2014 a sp. zn. 14Co/107/2019 takto

rozhodol:

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/594/2014 a sp. zn. 14Co/107/2019 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/107/2019 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/594/2014 a sp. zn. 14Co/107/2019 (ďalej spolu aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje prikázať krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň požaduje finančné zadost'učinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 155/2022-12 z 10. marca 2022 prijal sťažnosť v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľka sa žalobou doručенou Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) 7. novembra 2007 domáha voči žalovanému – súdnemu exekútorovi JUDr. Milanovi Strieškovi (pôvodne aj voči Slovenskej republike – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Ing. Štefanovi Mesárošovi) náhrady škody (resp. bezdôvodného obohatenia) v sume 41 653,90 eur s príslušenstvom, ktorá jej mala vzniknúť ako vydražiteľke v dôsledku porušenia povinností súdnym exekútorom pri dražbe nehnuteľností uskutočnenej v rámci exekúcie.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 25C/156/2007-287 z 25. mája 2014 žalobu zamietol. Proti rozsudku podala sťažovateľka odvolanie. Vec bola okresným súdom predložená krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 4. septembra 2014. Krajský súd uznesením č. k. 14Co/594/2014-303 zo 14. februára 2017 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia pasívnej legitimácie žalovaného exekútora. Spis bol okresnému súdu doručený 16. marca 2017.

5. Okresný súd opätovne vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 25C/156/2007-377 z 9. júla 2018 tak, že žalobu zamietol. Proti rozsudku podala sťažovateľka odvolanie. Spis bol krajskému súdu predložený na účel rozhodnutia o odvolaní 2. mája 2019. O odvolaní krajský súd dosiaľ nerozhodol.

III.

Argumentácia sťažovateľky

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že k porušeniu označených práv došlo nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou krajského súdu pri rozhodovaní o odvolaniach sťažovateľky. Sťažovateľka uvádza, že sa žalobou zo 7. novembra 2007 na okresnom súde domáha náhrady škody vo výške 41 653,90 eur s príslušenstvom (konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 25C/156/2007). Okresný súd 25. mája 2014 rozsudkom žalobu zamietol. Po podaní odvolania sťažovateľkou bol spis krajskému súdu predložený 4. septembra 2014. Krajský súd

uznesením č. k. 14Co/594/2014 zo 14. februára 2017 o odvolaní rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu z 25. mája 2014 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Okresný súd následne opätovne vo veci rozhodol rozsudkom z 9. júla 2018. Aj proti tomuto rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie. Okresný súd predložil spis krajskému súdu 2. mája 2019, konanie je na krajskom súde vedené pod sp. zn. 14Co/107/2019. Krajský súd dosiaľ o (v poradí druhom) odvolaní sťažovateľky nerozhodol. Sťažovateľka k priesťahom v napadnutom konaní neprispela, práve naopak, niekoľkokrát písomne žiadala krajský súd o podanie informácie o aktuálnom stave konania. Celková dĺžka konania (takmer 15 rokov, z toho spolu viac ako 5 rokov sa spisová agenda nachádza na krajskom súde) je zjavne neúmerná, bez ohľadu na faktickú, právnu či procesnú zložitosť veci. Sťažovateľka požaduje aj priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur, čo odôvodňuje dlhotrvajúcou právnou neistotou, zbytočnými priesťahmi zapríčinenými krajským súdom. V tomto smere sťažovateľka tiež poukazuje na charakter konania, výšku žalobou požadovanej náhrady škody a na skutočnosť, že uplatňovanie náhrady škody je sporom patriacim do štandardnej agendy všeobecných súdov, pričom sťažovateľka sa na priesťahoch napadnutého konania žiadnym spôsobom nepodieľa.

IV.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Krajský súd sa vo vzťahu k sťažnosti stotožnil s vyjadrením predsedníčky senátu 14Co. Predsedníčka senátu 14Co poukázala na nadmernú pracovnú zaťaženosť senátu 14Co, personálne aspekty senátu. Konštatovala, že senát 14Co priesťahy nezavinil, spisy sa vybavujú podľa poradia tak, ako krajskému súdu napadli. Krajský súd robí úkony sústavne a nepretržite vo veciach, ktoré mu boli na rozhodnutie o odvolaní predložené skôr ako vec sťažovateľky. Vec sťažovateľky nemožno uprednostniť na úkor strán sporov, ktorých veci napadli na krajský súd pred vecou sťažovateľky.

IV.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla, že nadmerné pracovné zaťaženie, obdobie dovolenky ani práceneschopnosť sudcu nemôže ospravedlniť tak dlhé obdobie nečinnosti súdu, keďže v odvolacom konaní nebolo do dnešného dňa meritórne rozhodnuté ani po viac ako troch rokoch odo dňa predloženia spisu krajskému súdu. Systémové nedostatky, nedostatočné personálne obsadenie súdu a vysoký počet nerozhodnutých vecí nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov konania.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

12. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť vecí, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je žaloba sťažovateľky o náhradu škody spôsobenej porušením povinností súdneho exekútora pri výkone exekúcie formou dražby nehnuteľností. Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali prijatie záveru o právnej alebo skutkovej zložitosti namietaného konania, resp. že by zložitosť konania bolo možné vyhodnotiť ako dôvod, ktorý by mohol mať za následok spomalenie jeho doterajšieho priebehu a nadväzne na to aj jeho predĺženie. Náhrada škody je občianskoprávnym sporom bežne sa vyskytujúcim v agende súdov.

13. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania pred krajským súdom k zbytočným prietahom.

14. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka ako porušovateľa označuje krajský súd, pre posúdenie ústavnej sťažnosti bolo rozhodujúce obdobie, počas ktorého sa vec sťažovateľky nachádzala/la na krajskom súde.

15. Z pripojeného spisu okresného súdu vyplýva, že odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 14Co/594/2014 trvalo 2,5 roka (4. september 2014 – 16. marec 2017, keď bol spis vrátený okresnému súdu), pričom predmetom posudzovania krajského súdu v danom odvolacom konaní nebola samotná existencia a rozsah žalovaného nároku, ale iba pasívna legitimácia žalovaného. Odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 14Co/594/2014 dosiaľ trvá 3 roky (od 2. mája 2019) a nie je právoplatne skončené. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že konanie o žalobe sťažovateľky prebieha od 7. novembra 2007, ide teda o zjavne neprimerane dlhé súdne konanie, na čo by mal krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní prihliadať (a to aj za situácie, že prevažnú časť celkového obdobia trvania sporu sa vec nachádzala v dispozícii okresného súdu). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že konanie pred krajským súdom je poznačené zbytočnými prietahmi v intenzite dosahujúcej ústavnoprávnu relevanciu.

16. Ako už ústavný súd opakovane konštatoval vo svojich skorších rozhodnutiach (napr. III. ÚS 663/2021, III. ÚS 480/2021), systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky postupom krajského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku nálezu).

18. Keďže napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, pričom postupom krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby krajský súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur, poukazujúc na svoju právnu neistotu, dĺžku napadnutého konania, charakter predmetu sporu, jeho význam pre sťažovateľku.

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

22. Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení bral do úvahy dĺžku napadnutého konania pred krajským súdom, konštatovanú nečinnosť krajského súdu, charakter napadnutého konania, skutočnosť, že prevažná časť celkového obdobia trvania sporu o žalobe sťažovateľky prebiehala na okresnom súde, ktorý sťažovateľka za porušovateľa v ústavnej sťažnosti neoznačila, ďalšie konkrétne okolnosti prípadu.

23. Na základe uvedeného ústavný súd považuje za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie 1 000 eur za prietahy v konaní spôsobené postupom krajského súdu (bod 3 výroku nálezu). Vzhľadom na to, že sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie 10 000 eur, ústavný súd ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke [§ 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 410,26 eur (bod 4 výroku nálezu).

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Náhradu za úkon právnej služby – repliku doručenu ústavnému súdu 5. mája 2022, ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože jej obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu